

Un esclat de poesia: 15 novetats per llegir aquest estiu

Noves publicacions constaten que la vitalitat poètica catalana "ni s'acaba ni té intenció d'esgotar-se"

Algunes de les novetats poètiques catalanes | ND

La poesia catalana viu un moment dolç, amb una gran vitalitat de les editorials independents i un ventall amplíssim d'autors i novetats constants. Aquí en teniu una bona mostra, en 15 noves publicacions que constaten que la poesia ni s'acaba ni té intenció d'esgotar-se.

Les harmonies fràgils de Montserrat Garcia Ribas (Llibres del Segle)
(<https://www.llibresdelsegle.es/>)

Hem hagut d'esperar amb paciència, però a la fi ha arribat un nou lliurament de la poesia sintètica, hermètica, críptica i implorant de Montserrat Garcia Ribas. *Les harmonies fràgils* és un un extens poema fragmentat en petits segments, com navalles, que mostren la rotunditat del silenci, la violència de la tinta i la certesa que l'espai en blanc és també un camp de batalla on s'hi han succeït les més devastadores massacres. Farcides de versos trencats, finals contundents i imatges devastadores, les pàgines d'aquest poemari condueixen a una veu nua i descarnada que accentua l'essencialisme i l'estranyesa d'una veritat que va més enllà dels orígens inicials per ofrenar un cant a l'amor i a la mort: ?La devoció, / tan sola als marges?, ?Amb aquest llarg anhel / que ens desficià? o ?Una paraula crema.? L'epíleg de Roger Costa-Pau és aclaridor.

Venus volta de Laia Martínez i Lopez ("La Fosca", de Lleonard Muntaner Editor)

(<http://www.lleonardmuntanereditor.cat/producte/venus-volta>)

Parlar de l'amor en el segle XXI pot semblar una gosadia naïf, però no és res més que la constatació que el poema ha de parlar de tot i sense cap mena de vergonya. Així, amb aquest alliberament, arribarà a conquerir nous espais de significació i de certesa. Si amb *Afollada* la poeta s'havia despul·lat de cos, i a gust, aquí fa el mateix, però amb el seu cor. *Venus volta* es pot llegir com un tractat sobre el desig, com un sùmmum llegendari dedicat a l'art d'estimar, com un compendi de sensuals postures instal·lades en la metàfora vibratòria, i també com l'aventura més punk i plaent en la poesia catalana d'ara: ?Junts som el tro al centre del desert: / ningú no ens sent, però marquem el ritme.? *Venus volta* de Laia Martínez i Lopez ve amb epíleg de Tomàs Arias, poeta que també ha acabat de treure el poemari *La Via Àpia* a Lleonard Muntaner Editor. (<http://www.lleonardmuntanereditor.cat/producte/la-via-apia>)

La nit que és dins el dia de Silvie Rothkovic (LaBreu Edicions)

(<https://www.labreuedicions.com/nit-que-dia-silvie-rothkovic/>)

Els talps agafen un protagonisme essencial en aquesta obra, i la seva aparició és insistent, gairebé com la recitació d'un mantra hipnòtic. Talment el talp, el poeta furga i excava, ben cec, des de les profunditats. Rothkovic torna a publicar un llibre en què la fragilitat sols és aparent, ja que darrere de les fines capes de gel kafià sorgeixen detonacions que esquerden la realitat amb una contundència específica. Un viatge nòrdic esdevé l'inici d'una escriptura que ens endinsa en l'aspresa, la tenebra, el fred i la irradiació de llamps extraordinaris. Em quedo amb aquesta sentència deliciosa: ?amagar-se també és una mena de vida.? A LaBreu Edicions també ha aparegut, recentment, el llibre *Alguns paisatges* de Miquel de Palol (<https://www.labreuedicions.com/alguns-paisatges-de-miquel-de-palol/>), que connecta molt bé amb *La nit que és dins el dia* de Silvie Rothkovic, com es va poder comprovar al Festival Alcools, organitzat per Andreu Gomila a la nova Sala Beckett de Poblenou, quan els versos d'ambdues veus es varen unir en una simbiosi inquietantment ideal.

On els camins s'esborren d'Anna Montero (Edicions del Buc)

(<http://www.edicionsdelbuc.com/llibres/on-els-camins-seborren/>)

Que totes i cadascuna de les coses tenen vida, i aquesta reverbera rabiosament, és un clam que Anna Montero treballa des de la seva primera obra. Ara arriba el seu vuitè recull de poemes gràcies a aquesta editorial arriscada i decisiva des del País Valencià, que mostra noves veus com les de Núria Armengol o Pere Císcar però també ha aconseguit segellar grans trajectòries com les de Teresa Pascual, Carles Camps Mundó o Màrius Sampere, que ens ha deixat recentment. Entre el lirisme oriental i la revolta poètica dels setanta, entre aquests dos horitzons es mostra la veu de Montero: ?desnàixer en la nit profunda / del teu somni que es dissol / en el somni etern de la terra. / sentir el batec de la roca / que al teu batec petit respon. / veure com passen les ombres / sobre les ombres. // i et preguntes / com trobarem la paraula / per dir aquesta vastitud.? Amb un epíleg precís d'Enric Sòria.

rels de veu d'Irene Tarrés (Balbec)(<https://www.llibresdelsegle.es/poesia-balbec/>)

Volum explosiu però mesurat, ancestral però proper, dotat d'un llenguatge il·luminat que beu del classicisme però també dels esqueixos verbals de Samuel Beckett i de Danielle Collobert. Es tracta, eminentment, d'una poesia postmoderna, que parla de la tensió inherent entre significat i significant, i el poema es presenta com una despul·la en què s'han desballestat sintaxi i sentit, tot a favor d'un impacte emocional de collprenent volada, en un intent de construir els versos com si fossin destrals. Com bé argumenta el poeta Víctor Sunyol a l'epíleg: ?ser només en el quequeig del ser, l'espasme sempre a punt? i d'espasme en espasme, de quequeig en quequeig, avancen els fils de Tarrés: ?la discòrdia llegada - com una ofrena - per a quines mans - la gelosia hostil de la puresa - de quin cor - o l'odi sobirà de la mudesa - de quina parla?

***Deliri d'amor* d'Alda Merini, amb traducció de Meritxell Cucurella-Jorba (Prometeu Edicions)**
(<https://elcepilanansa.com/producte/deliri-damor/>)

Si la poeta animal Meritxell Cucurella-Jorba ens va fer flipar amb la seva traducció de *Clínica de l'abandó* d'Alda Merini, Premi Jordi Domènech de Traducció de Poesia, ara torna amb aquest *Deliri d'amor*, i de quina manera. Sembla com si les dues autores s'haguessin fusionat en una mateixa metamorfosi oracular i que es necessitessin mútuament per seguir vivint. *Deliri d'amor* va ser escrit entre sanatoris mentals i silencis esquizofrènics, i la traductora sap reflectir molt bé aquesta follia d'or, una crònica interior en una prosa lírica que assoleix la lucidesa enmig de l'infern: "Sí, m'ofereixo al millor postor, sobretot m'ofereixo al pànic, però des d'aleshores duc la rosa al pit?". Prometeu Edicions és un segell d'El Cep i la Nansa Edicions i neix amb l'objectiu de d'oferir traduccions de textos de gran valor literari. Comencen amb Alda Merini i Hilda Hilst, aquesta darrera a cura de Josep Domènech Ponsatí.

***Ocell roig* de Mary Oliver, amb traducció de Corina Oproae (Godall)**
(<https://godalledicions.cat/botiga/ocell-roig/>)

Té molta raó Corina Oproae quan explica al pròleg que la poesia de Mary Oliver és segurament la sublimació dels versos pioners de Walt Whitman. Tampoc no s'equivoca quan diu que després de llegir-la, i gaudir-la, podem enllaçar-la perfectament amb l'imaginari vivent de Ramon Llull, o del mateix Perejaume, que saluda aquest volum de Godall amb una cita final de *Pagèsiques*. Perquè *Ocell roig* és un llibre preciós, emocionant, deliciós, celeste. Dels que quedaran per sempre com una fita. Una mostra clara: "brilla com una cançó, / com un cos / que desitjo tocar // encara que no tingui vint anys / i que aviat en tindrè, oh!, setanta. I encara / tant d'amor a la vida! I encara / tanta energia!?" La traducció de Corina Oproae és un regal per als sentits. Quanta finesa, quanta empatia. Aquest llibre és una joia.

***La mel* de Tonino Guerra, amb traducció de Lucia Pietrelli i Pau Vadell (AdiA Edicions)**
(<http://www.adiaedicions.com/col%C2%B7leccions/ossos-de-sol-poesia/33-la-mel/>)

Fou guionista de cineastes extraordinaris com Antonioni, Fellini, Angelopoulos i Tarkovski. Només amb aquest currículum a les espatlles, es podria ben assegurar que el seu imaginari perviu a partir d'algunes de les imatges en cel·luloide més emblemàtiques de la història de setè art. Però Tonino Guerra era, sobretot, poeta, i com a tal, va saber imprimir un caràcter tremend i pur a les seves històries, marcades per un profund impacte estètic i per un to tragicòmic i fecund. Per primer cop en català, arriba aquesta traducció de *La mel / E'mél* a cura de dos poetes, Pietrelli i Vadell, que han caçat l'essència de la llengua romanyola en un català genuí que connecta molt bé amb Blai Bonet i amb Antònia Vicens: l'Escola de la Carn de Santanyí. El resultat és solar, increïble, fascinant, una epopeia de dol, destrucció i renaixença: "Llavors s'aixecarà Adam i amb el cap alt / anirà sota aquella Llum Gran / per dir que la mel que ens va donar / era a la punta d'una espasa.?"

***Esdeveniment* de Ricard Mirabete (Poesia 3i4)**
(http://www.tresiquatre.cat/lilibres/?li_id=28872)

Sense cap mena de dubte, Mirabete ha aconseguit el seu millor llibre fins ara. Una reflexió sobre el temps i la memòria, sobre la vida i la desaparició, sobre l'espai en blanc i l'embrutament amb mots, sobre la superfície i la profunditat d'una ànima ferida per l'epifania. Esdeveniment és, en efecte, un punt que marca un abans i un després, però també un llarg poema que es va desgranant a grells, a versos que orbiten al voltant d'unes idees refractàries, constants, a manera de psalm arcangèlic: "El crim de la festa és no ser una menja gramàtica? // Potser desemmascarar el verí / de tots els determinants lògics / amb els quals celebren embriac / el convit de les aparences.?" Amb un pròleg fantàstic de Vicenç Altaió. És una excusa perfecta per tornar a situar aquesta col·lecció en espai destacat, ara que el mateix Ricard Mirabete n'inicia l'encertada nova direcció literària. De fet, fa poc ha aparegut un altre volum que encara no he llegit però que cercaré: *Argila (Ur, Uruk, Istar)* d'Anna Aguilar-Amat.

***Animal impur* de Joan Duran (Meteor)** (<http://www.editorialmeteora.com/libro/animal-impur/234>)

La veu poètica, i fins i tot narrativa, de Joan Duran hibrida ciència i poesia, per aquest motiu s'expandeix talment un oceà ingràvid, un ecosistema operatiu en què tot sembla tenir tacte obscè i cada element encaixa en l'onada d'un microcosmos amb sentit, com passa amb la bibliografia dels poetes i científics David Jou i Àngel Terrón. És també un intent perpetu de desmantellar les fronteres, les barreres, les portes i els obstacles que impedeixen que la fusió carnal arribi al seu apogeu. Amb aquest *Animal impur*, Joan Duran assoleix un nou escaló de destresa: ?Tala'm, / crema, / il·lumina, / escriu-me el teu cos dins la fosca saliva d'aquesta nit rere el bec que / espicossa l'arbre de la lenta resina amb què degoto sobre el sexe obert / de la llum.? El llibre es presenta amb una imatge de Jordi Abelló a la frontissa, un pròleg de Míriam Cano i un epíleg de Sebastià Portell. Va merèixer el Premi Cadaqués a Rosa Leveroni 2017.

***Poemes inèdits* de Joan Fuster (Institució Alfons el Magnànim)**

(<http://www.alfonselmagnanim.net/?q=val/noticies/el-magn%C3%A0nim-editar%C3%A0-en-abril-%E2%80%9Cpoemes-in%C3%A8dits-de-joan-fuster>)

Amb gran eufòria celebros que la Institució Alfons el Magnànim torni a estar operativa, amb el mateix disseny que caracteritzava la col·lecció fa dècades però aquest cop en mans de Vicent Berenguer, que ha tret dues obres poètiques completes destacables: la de Marc Granell i la de Jaume Pérez Montaner. Bones notícies que creixen amb la recentíssima edició a cura de Salvador Ortells Miralles, màxim especialista de la poesia de Joan Fuster, d'aquests *Poemes inèdits*, que ens acosten a diferents estils, diferents èpoques, diferents veus i diferents expressions del màxim suecà, amb permís de Josep Palàcios. M'agrada saber que altres poetes com Josep Piera i Teresa Pascual ja preparen les seves obres poètiques completes respectives i que Carme Manuel treballa la traducció de Ciutadà. Poema líric nord-americà de Claudia Rankine. Seran la bomba.

***El dia que va néixer Orlando* de Maria Victòria Secall (Finis Africae)**

(<https://artxipelag.com/event/presentacio-dia-que-neixer-orlando-maria-victoria-secall/>)

Sembla ser que el tema d'Orlando està molt introduït dintre de la literatura catalana, gràcies a veus com Maria Aurèlia Capmany, Mireia Vidal-Conte, Joan Josep Barceló o Maria Victòria Secall. Serà perquè Orlando encarna una nova mena d'ésser humà polimòrfic i quàntic? Serà perquè el tema de la transformació corporal remet a una alquímia dels versos? Serà perquè l'esperit de Virginia Woolf va saber mostrar la modernitat del món amb una capacitat profètica? Si Lumen ha acabat de recuperar el clàssic de Woolf amb traducció de Jorge Luis Borges, pròleg de Jeanette Winterson i belles il·lustracions d'Helena Pérez García, el segell editorial Finis Africae de Tracalics s'atreveix amb el nou llibre de Secall. Trenta-tres poemes que remetent a la simbologia del número i a les il·lustracions que fa Horacio Sapere. Un llibre dolorós i deliciós: ?Estrangera a la galàxia lítica, / roent i lluminosa / al bell mig del caos, / intemporal nounada, / arriba, Orlando.?

***Un acuario* de Jeffrey Yang, amb traducció de Jordi Doce (La Garúa)**

(<http://www.lagaruapoesia.com/autores/poesia-castellana/Jeffrey-Yang>)

Per a les persones que creuen que la poesia s'ha de mostrar en volums unitaris. Per a les persones que es volen deixar sorprendre amb un desvetllament oportú de la realitat en versos seleccionats com sagetes. Per a les persones que saben que un peix amaga la veritat de l'oceà? Ep! Aquest és el vostre llibre. Correu a comprar aquesta granada aquàtica. Ens trobem davant d'un bestiar tradicional que no té res de tradicional. Aquesta és la gràcia. A través d'un acuari ben particular, Yang disseciona el món amb una mirada dotada per a la visió i l'espectacle oníric. M'he marcat amb fong lent algunes d'aquestes peces magistralment traduïdes per Jordi Doce, que sempre sap trobar el matís que millor alimenta el combustible d'aquestes metàfores encarnades en animals aquàtics i fantàstics. Com a editor, Joan de la Vega es marca un punt ben gran. Bravo.

Llum a l'atzucac de Ramon Ramon (Edicions Bromera)

(<http://www.bromera.com/premsa/plca2017/assaig.htm>)

No, no és un llibre de poemes, però per a mi és la confirmació que la poesia no s'ha de mostrar en vers per ser-ho. El que diu Ana Blandiana: que els altres gèneres són la possibilitat de l'expansió del regne de la poesia. El poeta Ramon Ramon ja em va meravellar amb el seu primer dietari poètic, *Dins el camp d'herba* (dietari 2009-2012), que ara es continua amb aquest Llum a l'atzucac, que va rebre el Premi d'Assaig Mancomunitat de la Ribera Alta. Comença amb un atac d'ansietat i acaba amb un crit que reclama la unió de la literatura per combatre contra la por. Entremig, reflexions, memòries, descobriments, lectures i passions. A més de ser un poeta d'una altra galàxia, Ramon Ramon ha demostrat dominar la narrativa. Tant de bo continuïn arribant més diamants semblants, perquè amb llibres talment aquest s'acosta la poesia a la gent.

Mig segle de poesia catalana. Del Maig del 68 al 2018

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/155867/lilibre/mostra/plenitud/poesia/catalana>) a cura de Vicenç Altaió i Josep Maria Sala-Valldaura (Proa)

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/155867/lilibre/mostra/plenitud/poesia/catalana>)

Durant les darreres setmanes hi ha començat a haver polèmica a partir del moment en què s'ha descobert quins han estat els noms escollits, o no, per aparèixer en aquest recull que condensa cinquanta anys de poesia catalana en un esclat de tres generacions diverses que no s'havia presenciat mai. El resultat són 231 poetes amb 231 poemes, un pròleg a quatre mans que delimita les intencions, els objectius i la història recent, així com un apartat crític final amb aportacions diverses, que actuen de colofó a un conjunt que es preveu eclèctic, explosiu, imprescindible per entendre la panoràmica realitat actual. Una tria, segons els curadors, ?exhaustiva i valenta?.